

וְאִם אֶכְלָה עֲנִיבִים כְּשֶׁהֵם סָמְדָר – דְּקִים בְּתַחֲלִית גִּידוּלָם מִיַּד לֹאֲחֹר
 שְׁפָרְחוּ, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, רֹאשׁוֹ וּמִדְמִים אוֹתָן בְּאֵילּוֹ הֵן עֲנִיבִים
 גְּדוּלוֹת שְׁעוּמָדוֹת לִיבְצָר, וְכִפִּי עֵרֶךְ עֲנִיבִים גְּדוּלוֹם כֵּן מִשְׁלֵם. וְחֻכְמִים
 אוֹמְרִים, רֹאשׁוֹ בְּמָה הִיָּתָה יָפָה הִקְרַקַּע עִם הָעֲנִיבִים וְכִמָּה הָיָה יָפָה
 עֵתָה בְּלַעֲדֵיהֶם, וְנִמָּה שֶׁנִּתְמַעֲטוּ בְּדִמְיָה מִשְׁלֵם, וְחִשּׁוֹב זֶה הוּא לְקוּלָא
 לְמוֹזִיק, שֶׁמִּשְׁלֵם פְּחוּת. רַבִּי שְׁמֻעוֹן בֶּן יְהוֹדָה אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמֻעוֹן,
 בְּמָה דְּכָרִים אֲמוּרִים שֶׁשִּׁמְשִׁים אֶת הַנּוֹק אֲגַב הִקְרַקַּע וּמִשְׁלֵם לִפִּי כִמָּה
 שֶׁנִּפְחָתָה הִקְרַקַּע בְּדִמְיָה, בְּזִמְנָא אֶכְלָה לִלְבִּי נִפְגִּים וְיַחְוָרִי תֵּאֲנִים –
 אֲשַׁכּוּלוֹת הַגִּפְנִים וְהַתֵּאֲנִים הַנִּרְאִים בַּעַת הַחֲנוּטָה אוֹלָם אֵינֶם נִיכְרִים
 שְׁעִדִּין לֹא פָּרְחוּ, אֶכְלָה אֶכְלָה תֵּאֲנִים בְּדִיּוּתָם פָּגִים אוֹ עֲנִיבִים בְּדִיּוּתָם
 בּוֹסֵר וְהֵם גּוֹדֵל פּוֹל הַלֵּב וְנִחְשָׁבִים כְּפִירוֹת גִּמּוּרִים, רֹאשׁוֹ וּמִדְמִים
 אוֹתָן בְּאֵילּוֹ הֵם עֲנִיבִים עוֹמְדוֹת לִיבְצָר, וְכֵן רֹאשׁוֹ אֶת הַפְּגִים בְּאֵילּוֹ
 הֵם תֵּאֲנִים גִּמּוּרוֹת, וּמִחֲשָׁבִים אֶת הַהִפְסָד לִפִּי מַחִיר הָעֲנִיבִים וְהַתֵּאֲנִים
 הַגִּמּוּרִים. קָתְנִי מִיָּתָה – עַל כָּל פְּגִים נֶאֱמַר בְּבִרְיָא 'וְחֻכְמִים אוֹמְרִים
 רֹאשׁוֹ אוֹתָן בְּמָה הִיָּתָה יָפָה וְכִמָּה הָיָה יָפָה, וְלֹא קָתְנִי שֶׁשִּׁמְשִׁים
 בְּשִׁשִּׁים, וְאֵף שֶׁמְדוּבָר עַל נֹזֵק בְּהִמָּנוּ שְׂדוּאִי נִשְׁוּמִים בְּשִׁשִּׁים, אֶלָּא
 מֵאִי אֵיִת לֶךְ לְמִימָר שֶׁאֵף שֶׁלֹּא נֶאֱמַר כֵּן, שִׁמְשִׁים בְּשִׁשִּׁים, הֵקָם נִמִּי
 בְּנֹזֵק גּוֹפ, בְּהֵם מְדוּבָר בְּבִרְיָא דְּלַעֲלִי, יֵשׁ לֹמֵר שֶׁהֵם נִשְׁוּמִים
 בְּשִׁשִּׁים אֵף שֶׁלֹּא נֹזֵק כֵּן.
 אֲבִי מְבִיא אֶת הַדְּעוֹת אֲדוּדוֹת חִישׁוֹב מַה שֶׁאֲכָלָה בְּמִשׁוּרֵי שְׁבוּ: אָמַר
 אֲבִי, רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי וְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אָמְרוּ דְּכָר אַחֵד. רַבִּי יוֹסִי
 הַגִּלְלִי הָאֵל דְּאֶמְרֵן – מַה שֶׁהוּבָא לְעִיל (נֹת) מִשְׁמוֹ, שְׁנִידוֹן הַחִזּוֹ
 בְּמִשׁוּרֵי שְׁבוּ. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, דְּתֵנָּא, נֶאֱמַר בְּתוֹרָה (שְׁמוֹת כב ד) לִגְבִּי
 מִי שֶׁהִזְקָה בְּהִמָּנוּ מִמּוֹן שֶׁל אַחֵר, מִיִּטֵּב שִׁדְּחוּ וּמִיִּטֵּב כְּרָמוֹ יִשְׁלֹם,
 וְהִינֵנוּ מִיִּטֵּב שִׁדְּחוּ שֶׁל נִינֶק וּמִיִּטֵּב כְּרָמוֹ שֶׁל נִינֶק, וְכֹאשֶׁר יִבּוּאֵר,
 דְּכָרִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר, לֹא בָּא הַתְּנוּב לֹזֵה אֶלָּא בֹּא
 לְלַמֵּד שִׁישׁ לְגִבּוֹת לְנִינֶק אֶת מַה שֶׁשְׁמוֹ וְהִטִּילוֹ עַל הַמּוֹזֵק לְשֹׁלֵם, כֵּן
 הִקְרַקַּע הָעִדִּית שִׁישׁ לוֹ לִפִּי אוֹתוֹ שׁוּי, וְכָל וְחוֹמֶר לְהַקְדִּישׁ שְׁגוּבָה מִן
 הָעִדִּית. וּבִפְשֻׁטוֹת הַכוּוּנָה בְּדִבְרֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל שִׁישֶׁלם שׁוּי שֶׁל
 עֵרוּגָה שְׁמִינָה אֵף שֶׁאֲכָלָה רֶק כְּחוּשָׁה, וְהִתְקַשְׁנוּ בּוֹה לְעִיל (ו) מְדוּעַ
 יִשְׁלֵם יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהוּזֵק, וְלֹא תֵּימָא כְּפִירוֹשׁוֹ שֶׁל רַב אִידִי בְּרַבִּי אֶבְיָן,
 דְּאָמַר בְּרַבִּי אִידִי בְּרַבִּי אֶבְיָן, שְׂרָבִי יִשְׁמַעְאֵל דִּבְרַךְ בְּזִמְנָא שֶׁאֶכְלָה עֲרוּגָה
 בֵּין הָעֲרוּגוֹת וְלֹא דִּיעֵנִי אִי בְּחֻשָּׁה הִנָּה אוֹתָה עֵרוּגָה אִי שְׁמִינָה
 הִנָּה, דְּאָמַר קוֹם שְׁלֹם – עֲמוּד וְשֹׁלֵם שׁוּי שֶׁל עֵרוּגָה שְׁמִינָה כְּמִיִּטֵּב
 דְּאִיכָא הִשְׁתָּא – כְּפִי שׁוּי שֶׁל הָעֲרוּגוֹת הַשְּׁמִנּוֹת בְּשִׁדָּה עֵתָה, וְזוֹ
 כּוּוֹנֵת רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל מִיִּטֵּב שִׁדְּחוּ שֶׁל נִינֶק כְּפִי הַמִּיִּטֵּב בְּעֵרוּגוֹת
 הָאֲחֵרוֹת עֵתָה, דְּהֵכִי לֹא אֶמְרִינֵן – שְׁאִין לֹמֵר כֵּן, וּמֵאִי מַעְטָא נִדְחִים
 דְּבִרְיֵי שֶׁאֲמַר שֶׁמִּסְפֵּק יִשְׁלֵם שְׁמִינָה, מִשּׁוּם שֶׁהִלְכָה הִיא בִּסְפֵּק מִמּוֹן
 שֶׁהַמּוֹצִיא מִתְּכִירָה, דְּהִינֵנוּ שְׁמִי שֶׁבֹא לְתוֹבַע מִמּוֹן מַחֲבֵרו, עֲלִיוֹ חוֹבַת
 הָרִאשָׁה לְחוֹכֵחַ כְּדִבְרֵי, וְאֵם לֹא יוֹכִיחַ אֵין חֲבֵרו מַחֲוִיב לְתַת לוֹ דִּבְרִי.
 אֶלָּא כּוּוֹנֵת רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל שִׁישֶׁלם כְּמִיִּטֵּב דְּלִקְמִיָּה – שִׁיגִיעַ אַחֵר כֵּן,
 וּמֵאִי נִיחוּ – וּמִדּוּ מִיִּטֵּב זֶה, כִּי הִיאֵךְ דְּסָלִיק – כְּפִי מַה שִׁיעֵלָה בְּעֵרוּגוֹת
 בִּימּוֹת הַקִּצֵּר, שֶׁלִּפִּי זֶה אֲנוּ יוֹדְעִים כִּמָּה הִיא צָרִיךְ לְגִדּוֹל כָּאֵן לֹלִי
 אֲכָלָה, וְסִכּוּם זֶה הִפְסִידוּ וְעָלִיו לְשִׁלְמָה. הִיר שֶׁאֵף רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל סָבַר
 כְּרִבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי שֶׁשִּׁמְשִׁים לִפִּי הַמִּשְׁוִייר שְׁבוּ.
 הַגִּמְרָא מִמְּשִׁיכָה לְבֹאֵר אֶת הַבְּרִיָּא: אָמַר מַר, רַבִּי שְׁמֻעוֹן בֶּן יְהוֹדָה
 אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמֻעוֹן, בְּמָה דְּכָרִים אֲמוּרִים בְּזִמְנָא שֶׁאֶכְלָה לִלְבִּי
 נִפְגִּים וְיַחְוָרִי תֵּאֲנִים. מְדִיִּיקָה הַגִּמְרָא: דּוּקָא אִם אֲכָלָה לֹלֵב גִּפְנִים
 וְיַחְוָרִי תֵּאֲנִים שְׁעִדִּין לֹא פָּרְחוּ, בּוֹה הָדִין שֶׁמִּחֲשָׁבִים אֶת הַנּוֹק כְּפִי
 שׁוּיִים אֲגַב הִקְרַקַּע, הָא אֲכָלָה סָמְדָר, שׁוּם הָעֲנִיבִים מִיַּד אַחֵר שְׁפָרְחוּ,
 בּוֹה הָדִין שְׂרֹאשׁוֹ וּמִחֲשָׁבִים אוֹתָן בְּאֵילּוֹ הֵם עֲנִיבִים עוֹמְדוֹת לִיבְצָר.
 אוֹלָם קִשָּׁה, אִמָּא סִיפָא שֶׁאֲמַר 'אֲבָל אֶכְלָה פָּגִים אוֹ בּוֹסֵר רֹאשׁוֹ
 אוֹתוֹן כְּאֵילּוֹ עֲנִיבִים עוֹמְדוֹת לִיבְצָר, וְיֵשׁ לְרִיִּיק שְׂדוּקָא בְּאֲכָלָה גִּפְנִים
 אוֹ בּוֹסֵר שֶׁהֵם כְּפִירוֹת גִּמּוּרִים, הוּא דְּרֹאשׁוֹ אוֹתָן בְּאֵילּוֹ הֵם עֲנִיבִים
 עוֹמְדוֹת לִיבְצָר, הָא אִם אֲכָלָה סָמְדָר שׁוּם הָעֲנִיבִים מִיַּד אַחֵר שְׁפָרְחוּ,
 הָדִין הוּא שְׂרֹאשׁוֹ אוֹתָן בְּמָה הָיָה – הַשְּׁדָה יָפָה עֵתָה אַחֵר שֶׁאֲכָלָתָם,

וְכִמָּה הִיָּתָה יָפָה קוֹדֵם לָכֵן, וְיִשְׁלֵם אֶת הַהִפְרָשׁ, וְסוֹתֵרִים דְּבִרְיֵי שֶׁל
 רַבִּי שְׁמֻעוֹן בְּדִינוֹ שֶׁל סָמְדָר, הָאֵם דִּינוֹ כְּלוּלִי גִפְנִים אוֹ בּוֹסֵר. מִשִּׁיבָה
 הַגִּמְרָא: אָמַר רַבִּינָא, בְּרוּךְ וְתֵנִי – יֵשׁ לְתַקֵּן אֶת הַבְּרִיָּאָה וְלַהּוֹסִיף
 סָמְדָר בְּדִבְרֵיהֶּ, וְכֵן יֵשׁ לְשִׁנוֹת, בְּמָה דְּכָרִים אֲמוּרִים בְּזִמְנָא שֶׁאֶכְלָה
 לִלְבִּי נִפְגִּים וְיַחְוָרִי תֵּאֲנִים, אֲבָל אֶכְלָה סָמְדָר פָּגִים אוֹ בּוֹסֵר רֹאשׁוֹ
 אוֹתָן בְּאֵילּוֹ עֲנִיבִים עוֹמְדוֹת לִיבְצָר, וְעֵתָה לֹא קִשָּׁה דִּבְרִי, כִּי דִין סָמְדָר
 כְּדִין פָּגִים וּבּוֹסֵר. שׁוֹאֵלָה הַגִּמְרָא: אִי הֵכִי שֶׁלְדַעַת רַבִּי שְׁמֻעוֹן בֶּן יְהוֹדָה
 דִּין סָמְדָר שְׂרֹאשׁוֹם אוֹתָם כְּעֲנִיבִים הָעוֹמְדוֹת לְהִבְצָר, רַבִּי שְׁמֻעוֹן בֶּן
 יְהוֹדָה הִינֵנוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁאֲמַר דִּין זֶה בְּבִרְיָאָה שֶׁל סָמְדָר, וְאֵילוֹ
 בְּבִרְיָאָה נִרְאָה שְׂרָבִי שְׁמֻעוֹן בֶּן יְהוֹדָה חוֹלֵק עַל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. מִיִּשְׁבֵּת
 הַגִּמְרָא: אֵף שֶׁשְׁנִינָה סוֹבְרִים שְׂרֹאשׁוֹם אוֹתָם כְּעֲנִיבִים הָעוֹמְדוֹת לְהִבְצָר,
 מִכָּל מְקוֹם אִיכָא בִּינְיָהוּ – יֵשׁ הַבְּדֵל בִּינְיָהוּ לִגְבִּי בְּחֹשׁ גּוֹפְנָא – מַה
 שֶׁמִּכְחִישִׁים וּמוֹחֲלִישִׁים הָעֲנִיבִים אֶת הַגִּפְנֵי, שֶׁאִם לֹא הִיָּתָה אוֹכֵלָתָה אֶת
 הָעֲנִיבִים וְהָיוּ נוֹתֵרִים עַל הַגִּפְנֵי עַד הַבְּצִיר, אֵף שֶׁהָיוּ גְּדוּלִים וְעֵרֶכֶם הִיָּה
 רַב יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר כִּשְׁאֲכֵלָתָם, מִכָּל מְקוֹם עֵרֶךְ הַגִּפְנֵי הִיָּה יוֹרֵד מִפְּנֵי
 שֶׁהָעֲנִיבִים יוֹנְקִים מִלְּחֻלְחוּתָהּ, וְנִחְלָק רַבִּי שְׁמֻעוֹן בֶּן יְהוֹדָה וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
 הָאֵם נִכְנָסִים מִעֵרֶךְ הָעֲנִיבִים הָעוֹמְדוֹת לְהִבְצָר אֶת פָּחַת הַגִּפְנֵי שֶׁנִּמְנַע
 מִהִנְזִיק עַל יְדֵי אֲכִילָה זֶה, וְלֹא מִסִּינְיָא – אֵין הַדְּבַר מְבוֹרֵר מִיִּמָּה סוֹבֵר
 שֶׁמִּנְכִּים וּמִיִּמָּה סוֹבֵר שֶׁאֵין מִנְכִּים. אֲבִי אָמַר, מִסִּינְיָא וּמִסִּינְיָא –
 הַדְּבַר מְבוֹרֵר גַּם מְבוֹרֵר, שְׁהִירִי מָאֵן תֵּנָּא דְּחִישׁ לְכַחַשׁ גּוֹפְנָא – מִיָּהוּ
 הַתָּנָא הַסּוֹבֵר שִׁישׁ לְחַשֵּׁב אֶת פָּחַת הַגִּפְנֵי, רַבִּי שְׁמֻעוֹן בֶּן יְהוֹדָה הָיָה,
 דְּתֵנָּא בְּבִרְיָאָה לִגְבִּי מִיִּי שֶׁאֵנֶם נִעְרָה, רַבִּי שְׁמֻעוֹן בֶּן יְהוֹדָה אָמַר
 מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמֻעוֹן בֶּן מִנְיָסָא, הָאֲנִים אֶת הַנְּעִרָה, אֵינוֹ מִשְׁלֵם לֵאנוּסָה
 אֶת הַצֵּעֵר עַל הָאנוּס, מִפְּנֵי שֶׁסּוֹפָה לְהַצְטָעֵר תַּחַת בְּעֵלָה וְעֵתָה
 כִּשְׁבָא עֲלֶיהָ מִנַּע מִמָּנָה צֵעֵר זֶה וְאֵין עֲלָיו לְשַׁלְמוֹ. אָמַר לוֹ, אֵינוֹ
 דְּיֹמָה צֵעֵרָה שֶׁל נִבְעֵלָת בְּרָצוֹן, לְצֵעֵרָה שֶׁל נִבְעֵלָת בְּאִינוּס, וְלָכֵן עֲלָיו
 לְשַׁלֵּם אֶת הַצֵּעֵר מִשּׁוּם שֶׁאִם הִיָּתָה נִבְעֵלָת בְּרָצוֹן לֹא הִיָּתָה מִצְטָעֵרָה.
 וּלְמַדְנָה מִכָּאֵן שְׁדַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמֻעוֹן בֶּן יְהוֹדָה הִיא שְׂדוּאָה חוּשָׁה
 לְכַחַשׁ גּוֹפְנָא.
 הַגִּמְרָא מְבִיאָה תָנָא נוסף הַסּוֹבֵר כֵּן: אָמַר אֲבִי הֵנִי תֵּנָּא – אֵילוֹ
 הַתָּנָאִים שִׁיבּוּאֵם בְּהַמְשָׁךְ וְרַבִּי שְׁמֻעוֹן בֶּן יְהוֹדָה, אָמְרוּ דְּכָר אַחֵד. רַבִּי
 שְׁמֻעוֹן בֶּן יְהוֹדָה אָמַר אֶת הָא דְּאֶמְרֵן – מַה שֶׁהִבְאֵנוּ מִשְׁמוֹ, שֶׁאוּסָה
 אֵינוֹ מִשְׁלֵם צֵעֵר מִפְּנֵי שֶׁנִּמְנַע מִמָּנָה צֵעֵר בְּעֵתִיד. הֵנִי תֵּנָּא – אֵילוֹ
 הַתָּנָאִים שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁאֵף הֵם אֲמָרוּ כֵּן, מֵאִי הִיא – מַה הֵם, הֵם אֵילוֹ דְּתֵנָּא
 בְּבִרְיָאָה לִגְבִּי חִיּוּבֵי שֶׁל מִי שֶׁהִכָּה אִשָּׁה וְהִפִּיל אֶת עוֹבְרָה שְׁדִינוֹ
 שֶׁמִּשְׁלֵם לְבַעַל דָּמִי וְלָדוֹת, רַבִּי יוֹסִי אָמַר, נָכִי – יֵשׁ לִנְכוּת
 מִהַתְשַׁלּוּמִים אֶת דָּמִי הַחֵהָ – הַמֵּיִלְדָּה שֶׁהִיָּה לוֹ לְבַעַל לְשֹׁלֵם אֵילוֹ
 לֹא הִיָּה מִכָּה אוֹתָהּ וְהִיא הָעוֹבֵר גּוֹלֵד וּבִמְעֻשָׁהּ מִנַּע מִהַבְעֵל הָרָצָה
 זֶה. כֵּן עוֹזֵא אָמַר, נָכִי – יֵשׁ לִנְכוּת מִהַתְשַׁלּוּמִים אֶת דָּמִי הַמְּזוֹנוֹת
 הִיָּתִירִים שֶׁהִיָּה לוֹ לְבַעַל לְתַת לֵאשָׁה בִּימִים שֶׁהִיא מְקִשָּׁה לִילָד, שְׁעֵתָה
 שֶׁהִכָּה אוֹתָהּ וְאֵינָה מְקִשָּׁה לִילָד מִנַּע מִמָּנוּ הָרָצָאוֹת אֵילוֹ. וּמִכָּאֵן שֶׁגַּם
 הֵם סוֹבְרִים שִׁישׁ לִנְכוּת מִתְשַׁלּוּמֵי הַנּוֹק אֶת הָרָצָאוֹת שֶׁהִנּוֹק מִנַּע
 מִהִנְזִיק.
 הַגִּמְרָא מְפָרֶשֶׁת בְּמָה נִחְלָק רַבִּי יוֹסִי וְכֵן עוֹזֵא: מָאֵן דְּאָמַר נָכִי –
 שֶׁמִּנְכָּה דָּמִי הַחֵהָ – הַמֵּיִלְדָּה, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁכֵּן – שֶׁמִּנְכָּה אֶת דָּמִי
 הַמְּזוֹנוֹת הִיָּתִירִים שֶׁהִיָּה הַבַּעַל מְבִיא לֵאשָׁה בִּימִים שֶׁהִיא מְקִשָּׁה לִילָד,
 וּמָאֵן דְּאָמַר נָכִי – שֶׁמִּנְכָּה אֶת דָּמִי הַמְּזוֹנוֹת הִיָּתִירִים, לְשִׁיתוֹת רֶק
 אוֹתָם הוּא מִנְכָּה אֶכְלָה נָכִי – לִנְכוּת אֶת דָּמִי הַחֵהָ, לֹא, שֶׁאֵין מִנְכָּה
 אוֹתָם, מִשּׁוּם דְּאָמַר לִיָּה הַבַּעַל לְמוֹזִיק אֶתְתָּא דִּידִי פִּקְחָא הִיא –
 אֲשֵׁתִי פִקְחִית הִיא וְלֹא מִכְּעִיא – וְאֵינָה זְקוּקָה לְחֵהָ – לְמֵיִלְדָּה, וְלֹא
 מִנַּעַת מִמָּנִי הָרָצָא דָּמִי מֵיִלְדָּתָה בְּמַעֲשִׁיךְ, וְלָכֵן אֵין לָךְ לִנְכוּתָם
 מִתְשַׁלּוּמִיךְ.
 הַגִּמְרָא מְבִיאָה מַעֲשֵׂה בְעִנְיָנִי סוֹגִייתָנוּ: רַב פִּשְׁא וְרַב הוּנָא בְּרִיהַ דְּרַב
 יְהוֹשֻׁעַ עָבִיד עוֹבְדָא – עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה בְּנוֹתִיָּה – כְּדַעְתּוֹ דְּרַב נִתְּנָן שֶׁגַּם
 בְּנֹזֵק גּוֹפֵי שִׁמְשִׁים אֶת הַנּוֹק בְּשִׁשִּׁים, שְׁבֹא לִידָם אָדָם שֶׁהוּזֵק אֶת חֲבֵרו
 וְשִׁמּוֹ אֶת נֹזֵק בְּשִׁשִּׁים, וְלֹא כִּרְכָּא שֶׁסָּבַר שֶׁאֵין זֶה אֵלָּא בְּנֹזֵק מִמּוֹנוֹ.

המשך ביאור למסכת בבא קמא ליום שישי עמוד א

1	נוסח אחר במעשה זה: לִישָׁנָא אַחֲרִינָא – לשון אחרת, רַב פָּפָא וְרַב	6	לשומו אגב שדה אחר, וְהִלְכְתָּא כְּלוּתָּא דְּרִישׁ גְּלֻתָּא בְּדַקְלָא
2	הוֹנָא בְּרִיהַ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ שָׁמוּ דְּקָלָא – דקל שהוזק אֲגַב קְטִינָא דְּאַרְעָא	7	פְּרַסְאָה – בדקל פרסי, שהוא חשוב מאוד, ששמים אותו בפני עצמו,
3	– שדה קטנה, ולא כמו שהורה ריש גלותא שיש לשומו בפני עצמו.	8	ולא אגב השדה שהוא בו.
4	הגמרא פוסקת את ההלכה בשומת דקל: וְהִלְכְתָּא כְּלוּתָּא דְּרַב פָּפָא	9	הגמרא מביאה מעשה שממנו נלמדים דיני קציצת תמרים שאינם
5	וְרַב הוֹנָא בְּרִיהַ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ בְּדַקְלָא דְּאַרְטָא – בדקל ארמי שיש	10	גמורים: אֲלִיעֶזֶר זְעִירָא – אליעזר הקטן [זה היה שמו וכינויו]

בבא קמא דף נט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שישי) קעז

במשנה לעיל (נה) רבי שמעון אומר, אכלה פירות גמורים משלמת
פירות גמורים, אם אכלה סאה משלם סאה ואם אכלה סאתים
משלמת סאתים, ואין שמים אגב השדה אלא בפירות הצריכים
לשדה:

משנה

המשנה עוסקת בדין תבואה שהוכנסה לשדה של אחר ונאכלה על ידי
בהמות בעל השדה או ניווקה על ידם, על מי היתה מוטלת חובת
שמירת התבואה שישא עתה בהפסדה.
המקדש – המכניס תבואה לעשות ממנה גדיש בתוך שדה של חבירו
שלא בנטילת רשות מבעל השדה, ובאה ואכלתו בהמתו של בעל
השדה, בעל השדה פטור משלם על התבואה שניזוקה. ואם בהמת
בעל השדה החליקה על התבואה ועל ידי כך הוזקה בהן, הרי בעל
המקדש חייב בתשלומי נזק. ואם בעל התבואה המקדש – הכניס
תבואתו לעשות גדיש פרשות ובהסכמת בעל השדה, הרי בעל השדה
חייב לשלם על התבואה שניזוקה, וכן אם הוזקה בהמתו על ידי
התבואה, פטור המכניס כיון שהכניס ברשות. ואף שלא אמר בפירוש
שמקבל עליו שמירה, מכל מקום כיון שהסכים שיכניס את התבואה
הרי זה קבלת שמירה עליה.

גמרא

בפרק הקדום (מו). שנינו מחלוקת בין רבי לחכמים בדין זה, שדעת
חכמים היא שכשהרשה להכניס לרשותו חפץ או בהמה, הרי זה כאילו
קבל עליו לשומרה, ולרבי אין רשותו אלא רשות להכניס ואין עליו
חובת שמירה עד שקבל אותה עליו בפירוש. מבררת הגמרא: ליקא
תנן במשנה דלא פרבי, דאי פרבי האמר שאינו חייב באחריות עד
שקבל עליו בעל הפית בפירוש לשמור אין די בהסכמתו להכניסה
לרשותו. ודחה הגמרא: אמר רב פפא, הכא – במשנתנו, בנזמר כי
דרי עקינן – מדובר בשומר הגרנות, שכל בני הבקעה עושים את
גדישם בשדה אחת וממנים שומר לשמור על כל הגרנות, שבוה מודה
רבי דבין דאמר ליה עייל וגדוש – שכיון שאמר לו הכנס תבואתך
ועשה גדיש, אף שלא קיבל עליו בפירוש לשמור, מכל מקום עייל
ואנזמר לך הוא – כוונתו לומר הכנס תבואתך ואשמור לך, לפי שזוהי
עבודת השומר לשמור את התבואה.
המשניות הבאות עוסקות בענייני איש שהזיקה.

משנה

השולח את הבערה – המניח אש דולקת ביד – ברשות הרש שאינו
שומע ואינו מדבר שאין בו דעת, או שופה וקמן, והלכו עם האש
והזיקו, אותם אין לחייב לפי שאינם בני דעת, ומכל מקום גם המשלח
פטור בדיני אדם לפי שהם הלכו והזיקו ולא אשו לבדה, ומכל מקום
חייב המשלח בדיני שמים. ואם שלח את האש ביד אדם פקח – בר
דעת, הרי הפקח חייב בתשלום ההזיק, והמשלח פטור לגמרי.
המשנה מבארת דין אש שנעשתה על ידי כמה אנשים, מי חייב עליה:
אם אחד הביא את האור – האש עצמה, והניחה, ולאחר מכן בא אחד
והביא את העצים, האחרון הפקח את העצים הוא החייב, והראשון
שהביא את הלהבה פטור. לפי שהראשון לא עשה כלום, שבלעדי
העצים לא היתה האש יכולה לבעור ולהזיק, לכן נחשב השני לבדו
כעושה את האש המזיקה. וכן להיפך, אם בתחילה אחד הביא את
העצים ואחר כך בא אחד והביא את האור, האחרון שהוא הפקח
את האור חייב. כל זה הוא במקום שהרוח מצויה ללבות ולהבעיר את
העצים, אך אם אין רוח מצויה, והאש היתה דועכת, וקא אחד וליבה
– הבעירה על ידי שהשיב עליה רוח, שניהם פטורים והמלכה חייב,
שעל ידי ליבוי נעשתה האש למזיקה. ואם גם בליבוי לא היה בכדי
להבעיר את האש, אלא ליבתה הרוח שאינה מצויה, כולן פטורים לפי
שלא היה להם להעלות על דעתם שתבא רוח שאינה מצויה.

היה כיום מסאני אוקמי – היו נעולות לרגליו נעליים שחורות, כמנהג
אבלים, וקא בשוקא – והיה עומד בשוק דנהדרעא. אשכחיהו רבי
ריש גלויא – מצאנוהו אנשיו של ראש הגולה ואמרו ליה – ושאלוהו,
מאי שנא הני מסאני – מדוע הנך לובש נעליים אלו דווקא. אמר להו
אליעזר זעירא, הריני לובשם משום דקא מאבילנא אירושלים –
שמתאבל אני על חורבן ירושלים. אמרו ליה האם את השיבת
לאיתאבולי אירושלים – חשוב אתה להתאבל על חורבן ירושלים.
כבור יוהרא הוה – חשבו עבדי ראש הגולה שהוא עושה כן משום
גאווה שיש בו, ועל כל אתיות והכשות – לקחורו ואסורוהו. כאשר ראה
זאת אליעזר זעירא, אמר להו, נברא רבה אנא – אדם גדול הנני,
וראי לי להתאבל על ירושלים. אמרו ליה, מנא ידעין – מהיכן נדע
שאכן אדם גדול אתה. אמר להו, יכולים אתם לבחון את ידיעותי, ועל
כן או אתון קעו מינאי מילתא או אנא איבעי מיניכו מילתא – או
שאתם תשאלוני דבר הלכה ואשיב לכם, או שאשאל אתכם דבר
הלכה. אמרו ליה, קעי את – שאל אתה. אמר להו, האי מאן דקין
בופרא – מי שקצץ תמרים שאינן גמורות, כעין בוסר בענבים, מאי
משלם בדמי נזק. אמרו ליה, משלם דמי בופרא, וכיון שאין להם
עתה שום ערך, אין משלם כלום. שאל אותם אליעזר זעירא, והא הוה
– והלא סופם להיות תמרי לאחר זמן. אמרו ליה, אם כן משלם דמי
תמרי. חזר אליעזר זעירא ואמר להו, והא לאו תמרי שקל מיניה –
הלא לא לקח הדימנו תמרים, ולמה ישלם. אמרו ליה, אם כן, האי מאן
לו את – אמור אתה מה דינך. אמר להו, יש לשום את הדיקו בנשיים
דקלים הנמכרים עם הקרקע, שהקונה קרקע עם פירות מחשב בדעתו
גם את הפירות שיבואו לאחר זמן, ונמצא שכשקצץ את הכופרא ירד
ערכה להמכר. אמרו ליה, מאן אמר בנותיה – מיהו האומר כמוך.
אמר להו, הא שמואל חי ובית דינו קיים, ויכולים אתם לשואלו מהו
הדין בזה. שדרו קמיה דשמואל – שלחו את הדברים שאמר אליעזר
זעירא לפני שמואל. אמר להו שמואל, שפיר קאמר לבו – יפה אמר
לכם שכן יש לשום בנשיים. וראו אנשי ראש הגולה שאכן אדם גדול
הוא וראוי להתאבל על ירושלים ושקבוחה – הניחורו:

שנינו במשנה, רבי שמעון אומר אכלה פירות גמורים כו' משלמת
פירות גמורים אם סאה סאה אם סאתיים סאתיים, שאין שמים אגב
השדה כלל:

הגמרא מבארת את דעת רבי שמעון במשנה:

מאי מעמא, לפי שסובר דהא דאמר רבנא – שמה שאמרה התורה
(שמות כד ב) 'ובער בשדה אחר' שמה דרשנו לעיל (נה) שהפסוק
מלמד ששמן את הנזק על גב השדה כולה. הני מילי – אין דברים אלו
אמורים אלא במידי – דבר דצריך לשדה, כגון פירות שאינם גמורים,
ואילו הני – פירות אלו שהם גמורים, כיון דלא צריכי לשדה, בעיניהו
קעי שלומי – עליו לשלםם בשלימות.

הגמרא מביאה פסק הלכה בענין:

אמר רב הונא בר חייה, אמר רבי ירמיה בר אבא, שתי שמועות
בשם רב, דין רב במעשה שהיה לפניו ברבי מאיר, ובמקרה שיבואר
להלן, ופסק הלכתא – לימד לתלמידים הלכה פסוקה לדורות ברבי
שמעון. מה שאמרנו שדן רב ברבי מאיר, הוא רבי מאיר בברייתא זו,
דתניא, כתב אדם לראשון שהוא מוכר לו את השדה המיוחדת
לכתובת אשתו, והלך אותו אדם לאשה שתחתום גם כן על מכירה זו
לפי שללא הסכמתה הרי היא משועבדת לכתובתה ותחזור ותגבה
ממנו כבשתתבע כתובתה, ובה להחתימה שתותר על שדה זו, ולא
חתימה לו, ושוב מכר הבעל את השדה לשני והלך לאשה והסכימה
למכירה וחתמה לו עליה, אכדה כתובתה, לפי שמחלה עליה
במכירה זו, ואינה יכולה לומר שלא התכוונה באמת למכירה אלא
נחת רוח עשתה לבעלה, שאם כן היה לה לחתום כבר לראשון, ומוכח
שאינה חפצה בנחת רוח שלו, ומה שחתמה לשני, באמת חתמה. דברי
רבי מאיר. רבי יהודה אומר, גם באופן זה שלא חתמה לראשון יכולה
היא עדיין שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי אהם מה לכם עלי, ובה
דן רב כרבי מאיר. ופסק רב הלכתא ברבי שמעון, כי הא דתנן

המשך ביאור למסכת בבא קמא ליום שישי עמוד ב

גמרא

- 1 שנינו במשנה שהשולח אש ביד חרש שוטה וקטן, והזיקה, פטור.
- 2 הגמרא מביאה דעות שונות אימתי נאמר פטור זה:
- 3 אָמַר רִישׁ לְקִישׁ מִשְׁמִיּה דְּחִזְקִיָּה, מה ששנינו במשנה שהשולח אש
- 4 ביד חרש שוטה וקטן שפטור המשלח, לֹא שָׁנוּ – לא דברו אֵלָּא שְׁמַםִּר
- 5 לֹא גַחְלִית – גחלים, שאין להם קיום כלל בלא ליבוי, וְלִיָּבָה החרש או
- 6 השוטה או הקטן, אֲבָל אם מָסַר לוֹ שְׁלֵהָבָת – להבת אש בוערת

- 8 שהיא מלובה כבר, חֵיִיב המשלח, מֵאִי טַעָמָא – מהו הטעם לדבר,
- 9 משום שִׁמְעָשִׂיו של המשלח קָא גָרְמוּ לוֹ – הם גרמו זאת. וְרַבִּי יוֹחָנָן
- 10 אָמַר, אֲפִילוּ מָסַר לוֹ שְׁלֵהָבָת שהיא מלובה כבר, גם כן פְּטוֹר, מֵאִי
- 11 טַעָמָא – מהו הטעם לדבר, משום שִׁצְבָתָא דְּחִירָשׁ – אחיזתו של החרש
- 12 שנטלה והלך להזיק עמה היא שְׁגָרְמָה לוֹ להיזק, וְלֹא מִחֵיִיב – ואינו
- 13 מתחייב עד שִׁימָסוֹר לוֹ גְּוֹזָא – עצים יבשים